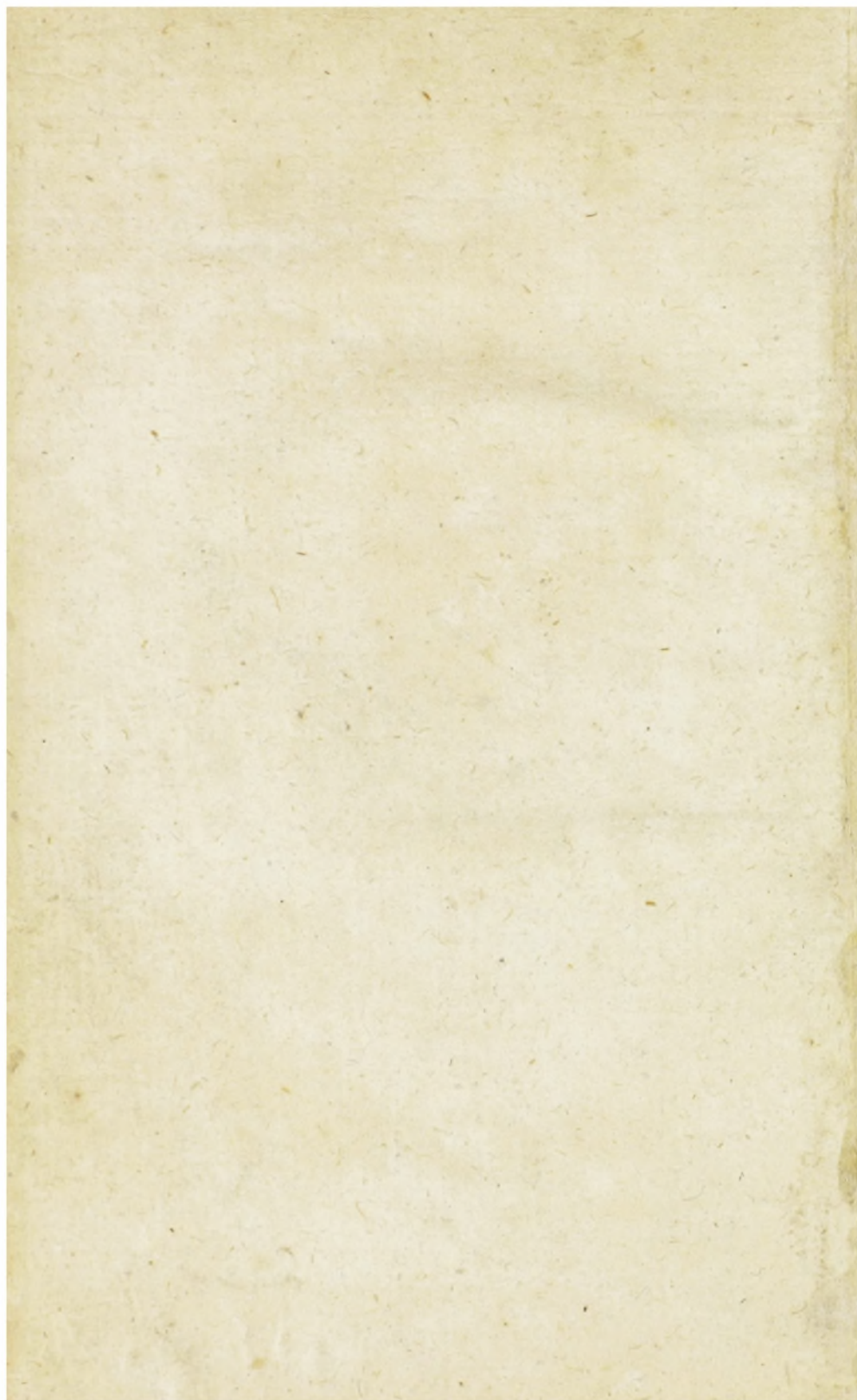


R. 1200 -





A'

T A V A S Z.

ÍRTA

K L E I S T,

FORDÍTOTTA

CSOKONAY VITÉZ MIHÁLY.

Hozzájárúlnak Kleistnak némelly
apróbb Darabjai.

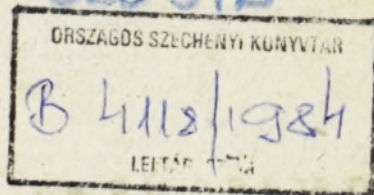
K O M A R O M B A N,

Özvegy Weinmüllerné betűivel. 1802.

**Dúdolj verset! Kinek? A' Magyar Nemzetnek.
Szilágyi Márton. 1699.**

R
2

825312



NAGY MÉLTÓSÁGÚ
SARVARI FELSŐ-VIDÉKI GRÓF
SZÉCSÉNYI FERENCZNÉ,
SZÜLETETT TOLNAI GRÓF
FESTETITS JULIÁNA
ASSZONYNAK
Ő EXCELLENTZIÁJÁNAK,
mélly tífztelettel nyújtott
AJANLÓ - LEVÉL.
Komáromban. Febr. 16d. Napj.
1802.

— — —
*Sed non haec mihi vis; nec TIBI tallum
Res est aut animus divitiarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, et pretium dicere muneri.*

HORATIUS.

Carm. Lib. IV, Od. VIII, v. 9, sqq.

NAGYSÁGODNAK kárpitokkal,
Keresztekkel, csillagokkal
Ez Napon udvarlanék,
Tisztelkedném köszöntővel,
És reá smaragd betűvel
JULIANÁT metszenék ;

Concertekkel ekhóztatnám,
És ágyúkkal durroztatnám
A' Dunának partjait ;
Pompáznám örömportákkal
'S tündöklő tűzi - munkákkal
Buda' 's Pest' piattzait :

Söt még többet is mivelnék !
De sem tölem ki nem telnék
Illyen pompa , illyen kints ;
Sem NAGYSÁGOD' Grófi telke ,
Kintstárja , és Nemes Lelke
Illyeknek hijjával nints.

En bővölködöm versekben ;
NAGYSÁGOD pedig ezekben
Mindég nemes kedvet lél,
Méltán is ; mert kit lantjára
Clió vészén, Nap' módjára
Fénylik az 's mindenha él.

Sok gyémánt jelek elvesztek ,
Léthét ússzák fok keresztek ,
Sok oszlop a' porba ül ;
Ellobban Stuver' remekje
'S a' Hájden' bájos énekje
A' szellőkön elrepül.

De a' Múzsáknak szózatja
A' fírt is megrázkodtatja,
'S életet fúvall belé :
A' Virtus' nevét felfogja ,
'S örök trombitán harfogja
A' Nap' két háza felé.

Kit Bellóna' babérjával ,
Kit a' polgári tserfával
Jegyez ki a' Tisztelet ,
Hogy az Érdem' templomában
Tündököljenek sorjában
Feltördeltt sírjok felett.

NAGY-

NAGYSÁGOD' Kegyelmes Férje,
És Méltóságos Testvére,
Kik Hazánk' Múzsáinak
Oltárokat építettek,
Részeseivé ekképp' lettek
Olympus' tornáztinak.

Hogy pedig e' ditső Tájon
Az ő Húgok is sort álljon
A' *Héroinák* között,
NAGYSÁGOD' tisztelt Fejére
A' Clio' egyik testvére
Egész TAVASZT kötözött.

Kinn az Őz a' Kikelettel,
A' Morál a' szép Képzettel
Atyafias lántzot von;
Mint ágán a' Narantsfának,
És képen a' Grátziának,
Vagy pedig — NAGYSÁGODON.

LAJISTROM.

I. A' Tavasz. Festő Verfezet.	1 lap.
II. Ánglus Andalgás. Próza.	54 —
III. Lillához. Rapszódia.	59 —
IV. A' Szerelmesnek kínjairól.	
Töredék. - - -	66 —
V. A' Tsendes Élet. Óda.	69 —
VI. A' Bujálkodás. Próza.	72 —
VII. Fillis Dámonhoz. Dal.	80 —
VIII. Elízához. Purgoma.	80 —

E L Ö B E S Z É D.

V alahára módot ejthettem benne, hogy régi adósságomat, melly felől io esztendőök' elforgása alatt, valahányszor a' jó reménységnek legkifsebb sűgára derült ki, ígéretet tettem vala, Nemes Hazámnak lefizelsem. Az Isten tudja, nem miattam múlt; tudják azok is, kik dolgaimat közelebből esmérlik. — Most lints abban módom, hogy egyszerre kiadhassam Munkáimat, hanem tsak némelly apró Darabokat közlök szíves Olvasóimmal, a' mellyeknek nyomtattatásával bírhatok, 's a' mellyek példa gyanánt szolgálhatnak addigis, míg a' Nagy Könyvemet Hazánknek egy Fő Ofzlópa, Ki Nemzetéhez való buzgó indulatjának sok jeleiről esméretes, a' köz fényre kiemelni méltóztatik. Kilép tehát elsőben is a' KLEIST' *Tavasza*, 's némelly apróbb *Versezeti*, általam Magyar Nyelvre fordíttatva; mellynek olvasásához, Édes Hazámfia! míg hozzá fognál, kérek ezt a' négy Jegyzésemet gondolóra venni ne terhelteffél.

ELSŐBEN. A' *Fordításban* leginkább ez a' tzel állott előttem, hogy ennek a' gyönyörű Poétának egy szavát, vagy annyival inkább egy képetskéjét is el ne hagyjam, vagy gyarlóvá ne tégyem, vagy meg ne homályosítsam: melly miatt loksor inkább tettem hozzá, 's a' verset pótoltam, mintsem hogy a' rövidítés és szorítás miatt valamelly szép szavát, vagy gondolatját elmellőzzem, vagy meggyomrozzam; a' mit észre vehetnek azok, a' kik a' német munkát esmérni szerentfések, 's ítéletet is tehetnek róla, ha nem abapofztót eresztettem é a' Berlii bársonyba? Ez a' magamtól előmbe szabott törvény kényszerített arra is, hogy

az ő ritka és fokatjelentő 's eleven kinyomási miatt magam is fok ritka és közkézen nem forgó szózatokkal éljek; mellyről bővebben a' harmadik Jegyzés alatt.

MASODSZOR. Sokfelé való gondolkodásim után arra határoztam meg magamat, hogy versben fordítom, és éppen ezekben az aprókban. A' Matéria lágy, szelíd és kedveltező lévén, hasonló *Versnemet* kívánt: ez pedig mind azon minéműségekkel bír egyéb Verselek felett. Ezt némelyek így írják le, hogy ez *Tizenöttagú vers, hanem a' közepén vagy metfzésén Cadentia van.* — Igen helytelenül: mert nem e' származott a' 15 syllabáúból, hanem a' rest emberek tsinálták hajdan ebből ama' kintornáló Vers-óriást. Gyönyörűen váltogatódik ebben a' páros 8tagú sor, a' 7tagú páratlannal; és az asszonyi ritmusok, vagy cadentiák, a' hímekkel, a' német és más tsínos poeták' példája szerént: a' mire még nálunk alig vígyáznak a' versmívesek: Faludiban lehet leginkább észrevennünk. De erről 's effélékről bővebben a' *Magyar Poétikámban.* — Az eredeti nyelven Hatmértékűekben vagy Hexameterekben íródott a' Tavas: de a' ki a' német hexametereket esméri, nem ollyannak képzele é ezt a' remek munkát, mint az *Eszterházán* lévő kertet, ha az holmi Somogyi vagy Tiszaháti girbegurba, egyenetlen, vagdaltt, égetett, tördeltt, vagy önként dültt *Hasogatványokkal* volna befoglalva?

HARMADSZOR. Kéntelen voltam az útféli szózatokkal meg nem elégedni, és ritkább 's esméretlenebb ígékkel élni fordításomban. De a' ki ezt balra hajlandó magyarázni, végye gondolóra, hogy a' szózatoknak szaporításában áll a' Nyelvnek bőfége, a' nyelvnek bőfégében a' Literatúra' kezdete, a' Literatúra pedig

dig Követ, melly útat egyenget a' fontosabb Tudományoknak. — Kettőt szoktam én a' Magyar Nyelv dolgában fejtsóválva nevetni. *Egyiket* azt, mikor valaki azt mondja hogy *Ez új Szó*: mintha bizony nekünk megkellene 's meglehetne azzal az egynéhány Scythia szóval érne a' mit katzagányos apáink lóháton hoztak ki Európába. — Tsak tudni való dolog, hogy nekünk mind a' mesterségbéli dolgokban, mind a' gondolkodásunkban több ideáink vannak, mint a' *Dentumogereknek*; idea pedig szóval, szó meg ideával jár: hogy ne lehetne hát, főt hogy ne volna szükség a' szavainknak számát szaporítani? Ők, és az ő Elejik, mörtek a' dolgoknak nevet adni, hasonló Zsenivel bírtak az ő fijaik 's a' mi Elejink: no már, szegény Magyar nemzet! ettől a' jufsodtól is elefétl az újabb időkben? ugyan mikor és mi fosztott meg e' tehetségtől? Hiszen még a' XVd. Század' végén 's a' XVI d. Elején tudom hogy bírtál véle; mert a' bombárdát *ágyúnak*, a' sclopetumot *puskának* merted vevetni; főt még a' XVII d. ikben is mutattad jelét Ősi szófaragó (?!) Szabadságodnak, a' midőn a' Tabacáról azt mondad hogy légyen az magyarul *dohány*, és lön az magyarul dohány mind e' mái napiglan. Talám hát a' XVIII d. Század, a' mellyben minden nemzetek annyira bővítették nyelveket, talám mondom ez a' filozófusi Század tiltott meg ettől tégedet, 's éppen tsak tégedet? ha úgy van, a' jelenvaló XIX d. Században a' Magyar Tudósoknak legelső Gyűlésekben — haugyan tartatni fog valaha — könyörögjél ennek visszanyeréséért — *jure posiliminii*. . . Bizony a' *szegény* Közlégnek ma is több *Genieje* van, mintsem azoknak, a' kik szégyenlenek a' közé számláltatni: ő a' maga új ideáit is ki meri magyarul tenni, 's ha reá kész szót nem talál, bá.

bátorkodik tsinálni; míg a' *felső* Kölség nem akar, a' *tudós* Kölség nem mér, és amaz németizál, e' pedig deákizál. — A' *másik*, a' mire mindég nevetnem kell, az, mikor némelly ember azt mondja hogy *Ezt a' szót nem hallottam*. Tudatlanfágunknak egyenes megvallása ugyan virtus; de az említett embereknek nagyobb részében kevélység: mert egy úttal azt is akarják kitenni hogy a' *mit ők nem esmérnek, az mind rossz szó*. Qualivero! — Az egyenes ember, ha olyasfét talál is, így gondolkodik: „En ennek az Írónak, a' jámbornak, némelly szavait még nem hallottam, mivel meglehet hogy holmi régibb és újabb Magyar Könyvet, a' mit ő láthatott, nem olvastam, sem Hazánkban annyiféle Provinciáiban meg nem fordúltam; most pedig örülök hogy hazai nyelvemnek esméretében ezzel is gazdagodom. Az Isten áldja meg, ő még is szemfűl ember, iparkodik is; bártak sokan közlenék velünk ilyen észrevételeiket. „Ama' *Finnýáskodó* pedig olvassa meg a' *Hel-tai, Tinódi, Valkai, Bartsai, Tzanádi, Temesvári, Lisznyai, Zrinyi, Paskó, Horhi Juhász, Lippai*, és egyebek velős Magyar Írásit; sőt holmi *Bányász Csákányt, Sopronyi Vörös Tikmonyat, X ut Tököt*, és több efféle korpáú Grapfákat se hagyjon megtekintetlen'; tegye kézi könyveivé *Gyöngyösyéket, Faludit, Báróczyt, Bessenyeiéket, Kazincyt, Arankát, Horvátot, Péczelit*, 's a' t. forgolódjék a' *Felföldi, Duna- és Tiszaemellyéki 's Erdélyi Magyarokkal*; levelezzen hazabéli Tudósokkal; figyelmezzék a' *Műteremberekre*; erefzkedjék le a' *paraszt, tudatlan, együgyű* — de nála meglehet jobb - magyar — községhez, allynéphez: akkor majd nem lesz annyi *új szó*, annyi *hallatlan ejtés*, ő előtte.

En

En 'a' szókat úgy nézem 'a' nyelvben, mint 'a' polgárokat 'a' hazában. 1) Vagynak 'a' mely-lyek régi törzsfőkös eredetűek, és azt szinte Afliából hozhatják le, legalább — fok száz elzsendősök: de az időnek viszontagsági miatt, mint fok jeles familiák, elvesztették nemes voltokat, feledékenységre mentek, és neveik csak némelly régi Könyveknek levelein, mint holmi avúltt Diplomákon láttathatnak. Ezeket méltó 'a' maradéknak új életre és fényre hozni, 'a' mint mondtam — *jure postliminii*. Kivált, 'a' melly szóknak ágazatai, és mintegy rokonnai, még ma is esmértetnek. Illyen 'a' Hölgy, Nő, 's 'a' t. 2) Vagynak olyanok, 'a' mely-lyek az esméretes szózatoktól, 'a' Nyelvnek szokott rendi és országos törvényei szerént (*per Analogiam*) származnak, vagy származhatnak. És ez 'a' leggazdagabb 's legigazságosabb kútfeje 'a' Nyelvbővítésnek, 'a' Szófokasításnak, 'a' *Grammatica Inpopulationak*. Az illyen *analogizáltt* Szók olyanok, mint 'a' törzsfőkös nemesektől, törvényes ágyból, szaporodott fiak. P. o. Szállók, inchoat. Szállalok: mint Szóllok, Szóllalok. Hullám: hullámlík, mint villám: villámlík. Bukni: bukadék 's 'a' t. 3) Vagynak olyanok 'a' melyek 'a' két Magyar Hazának egy vagy több részében is esméretlenek, de másutt igaz Magyarok' száján gyakoroltatnak. Ha hát valamelly valóságos Nemes egy Vármegyében (már ha 'a' legkisebbikben is) publikálva van: nem szintúgy igaz magyar é az, mint akármellyik Grófi, vagy Hertzegi Familia, mellynek neve és birtoka mind 'a' két Magyar Hazában széllyel elterjedett? Így kell, 's így is lehet ezekről 'a' Provincialis Szókról is gondolkodni; minéműek, 'a' *Duna mellett* Kaján, kondor, kajdászni, 'a' *Tisza mellet* Górní, kókkadni, kontár, 'a' *Föl-
föl*.

földön, Bajbonts, réja, csermely, *Erdélyben* Rügy, 's a' t. 4) Vagynak végezetre olyanok, a' mellyek eredet szerént ugyan nem magyarok; de vagy a' Nyelv' Királyától, az *Ufuszól*, petsétes levelet kaptak, vagy a' Magyar Tudósok' Diétáján *hungarizáltattak*, vagy a' Szentegyház, a' törvénytörő, a' tábor a' fábrikák, a' kereskedés, a' kézi és egyéb mesterfélék körül hasznos szolgálatot tettek és tehetnek. *) Ezek *Indigenák* és *Libertinusok*: és ezekben, ha polgári jutt kívánnak szerezni, megkívánhatja a' Nemzet, hogy a' tős-gyökeres Magyar szók felett, se nyilván se titkon, sem erővel sem szép szín alatt, elsőfőgre ne héjjazzanak, hogy külföldi ruhájokat levetkezzék, idegen hangjejtéseket megfzelidítsék, és még a' legutolsó Magyar jobbágy' füleinek is botráncokozást ne tsináljanak, 's annak száját elviselhetetlen rabotával ne nyomorgassák. Így áll fel oltán törvényesen a' Magyar Nyelv' országa; így szaporodnak miriádokra annak hasznos és díszes polgárai: így pufztúl el ama' nyűgös Monopolista a' *Deák*, amaz elhatalmazott *Német* Mautos, a' *Tót* furmányos, az *Olasz* Mercatimago, a' *Frantzia* Emigrant; így fűlnak meg önnön böltsőikben a' pajkos *Szófaragóknak* törvénytelen ágyból született, tsonka, bénna Idétlenjeik: így emeli fel fejét a' magának hagyatott szegény Magyar Nyelv; így ditsekedhetik jövődében a' Nagy Corvinus' Nemzete!!

Ha hát én a' homályba ment régi szókkal élni, a' nyelv' természetét mentében újakat ágaztatni, a' külömb vidékeken gyakoroltattakat

*) Illyen magyarosított Szók: a' Görög *Alamisma*, a' Deák *Letzke*, az *Olasz* *Rokka*, a' *Frantzia* *Sapka*, az *Anglus* *Bigót*, a' *Német* *Ház*, a' *Tót* *Veder*, az *Oláh* *Berbéts*, 's a' t.

kat mindenik Hazának köz piatzára felvezetni, a' külföldi, de magyarrá lett, vagy azzá lenni méltó Terminusoknak anyai Belzédem' foraiiban helyet adni bátorkodtam: senki meg ne ítéljen véle, ha azzal a' julsommal élek, mellyet tölem mint született Magyartól az irígynél egyéb meg nem tagadhat. *) Mint-hogy pedig még jó és elegendő Szótárnak hijával vagyunk: a' Könyv' végén az illýen ritkább szókat, a' kegyes olvasónak kedvéért, Abéce szerint feljegyeztem, egy két betűvel megmagyaráztam, és hogy őket honnan vettem, a' tsutsorodható *Criticasterék* miatt, urát is adtam.

NEGYEDSZER. A' *Jegyzéseken* töprenkedtem legtöbbet. Ha nem talállok tenni, mondok; a' szegény betűtlen Olvasó megneheztel, hogy érthetetlen verseket tukmálok rá, 's még sem magyarázom meg, félre veti majd könyvemmet, és talán minden olvasástól is elfanyalodik: Ha pedig jegyzéseket rakok fel; a' tanult Olvasó azt fogja mondani, *Minck az a' fok Jegyzés? kivált illýen mindennapi és országúti dolgokról? minck fogja az a' könyvet? minck tsúfitja a' páginákat? 's a' t.? —* Hogy hát ezt is elkerüljem, a' gyengébbekkel is könyvemmet meg-

*) A' Szókkal való élésben, minthogy az antiquus emberektől tarthatni leginkább, nem új hanem régi Auctorok' ítéletével élek: tessék tehát *CICEROT* lib. 3. de finibus, és in *Bruto*, *HORATIUST* Art. P. v. 46. ad v. 72, és *L. II. Epist. 2. V. 115. sqq.* és *QUINTILIANUST* lib. 1. c. 5. & 6. megolvasni; és hozzá tenni ama' külömben szörszál-hafoogató *SCALIGERNEK* fontos kis mondását: *Grammatico nihil infelicitius!* — —

megérttélsem: közép útat választottam; tsináltam ugyan jegyzéseket, de igen kurtákat, és mégis, a' mint reménytem, elég világosokat: és hogy a' *szakadatlan Noták* a' lapoknak tekintetét el ne éktelenítsék, a' magyarázhatóak és egyéb szókat az Abécébe raktam.

Vedd jó neven tehát, Kegyes olvasó! ezt az első Csomóját az én Munkáimnak: ha az Isten éltet, 's egészségemet megtartja, a' többivel is kedveskedni szándékozom. A' Következendő Csomónak foglalatja és neve: *LILLA, vagy az Érzékeny Dalok*. — Addigis a' gántsofkodóknak megszentelődést, a' jámboroknak nyugalmat, Országunknak békeféléget, Tenéked pedig vídám életet kívánok. Istenhozzád.

A'

T A V A S Z.

FESTŐ VERSEZET

K L E I S T'

NÉMET MUNKAIBÓL.

Rajzolatja e' Munkának.

All ez III Részből. — I. A' Belékezdés. II. A' Festés maga. III. A' bérekesztés. — I. A' **BE-
LEKEZDÉSBEN** megköszönti a' mezőket, és
írásának tárgyát előadja, II. A' **FESTÉSNEK**
5 Szakassza van. I. A' **Kikelet.** A) A' Tavas
leszáll; 1 lehell, a' hó elolvad; 2 lehel, az ár-
víz megszűnik; 3 lehell, a' zöldfélék és virágok
kiújulnak. B) Hívás a' mezőkre, intés az ö-
römrre; jelesben a' Leánykákhoz. 2 A' **Vidék.** A)
Faluk. Fenyves. Vetések. Tó. Bált' tengere.
Ménés. Tsorda. Major. Szőlőhegy. Patsirta.
Szántóvető. B) A' hadnak kártételei. Intés
minden Fejedelmekhez a' békeségért, kereske-
désért, a' Bőltsek' pártfogásáért. 3 A' **Major.**
A) Ennek tekintete. Tó az udvaron. Tyúk.
Lúd. Gyermekek' fürdőse. Paraszt leány. Ten-
geri nyúl. Galamb. A' Kert. Virágok. Diófa.
Tulipánt. Rózsa. Játzint. Gyöngyvirág. Ibolya.
Estike. (a' magános Bőlt) Páva. Kankalinok.
Lepkék. Mezei gazdasszony. B) A' mezei nép'
boldogsága. Erre, és a' bőlt életre való áhí-
tozás. Jövendőlképzet a' jobb élet felől. El-
ragadtatás Lillához, és a' barátjához Gleimhez.
Felébredés, és az azon való izomorkodás. 4.
Az Erdő. A) Felvidulás. Erdei sétálás. Kets-
kepásztör. Szarvasok. Szilaj ménés. Bikák. Er-
dei omlópatak. Madarak' éneke. Fülemlé.
Vadgalamb. Fészkek. B) Az Istennek nagysá-
gos dolgai. 5 A' **Rét.** A) Illatok. Hívás Spal-
dinghoz és Hirzelhez, a' mezőre 's a' virtusra.
Gólya. Libutz. Méhek. (az utazó Bőltsek) Tó.
Sziget. Berek. Szárazság. Effő. Zápor. Juhok.
Fetilkék. Napfény. Szivárvány. Hívás Haller-
hez. Az effő után való köz megújulás. —
III. A' **BÉREKESZTÉS.** Bútsúvétel a' Mezők-
től. Ohajtás.



Fogjatok bé szent árnyékok!

Ti elmélkedésemet

Andalító zöld hajlékok

Fogjatok bé engemet;

'S kezdjeteK belém fúvalni

Egy édes verpezetet,

Mellyel fogom magasztalni

Az ifjúlt Természetet!

És ti mosolygó réttájok,

Kiken hűs patak kereng!

Harmatos völgyek, lapájok,

Hol sok ezer virág leng!

MegelégléSt hadd szíhassak

A' ti jó szagokkal bé;

Párás hegyek, hadd juthassak

Kies tetőtök felé!

El kívánom arany lanton
 E' vídúlást dallani,
 Melly most kezd e' bődög hanton
 Körültem mosolygani.

Hadd hallja meg Aurórával
 Hefzperus e' dalomat:
 'S *Lilla* érdem-pántlikával
 Fűzze érte lantomat.

Rózsaszín felhőn az égből
 A' Tavas lezállala,
 Rajta fiatal zöldfégből
 'S virágból fontt öv vala.

Minden természet érzette
 Isteni lehelletét;
 A' hó végig hempelygette
 A' hegyek' görbületét,
 Partjokon felyül úszkáltak
 A' patakok szerteszétt,
 A' felhők záporrá váltak,
 Hullámokat tolt a' rét:
 A' földműves elrémüle. —
 De ő egyet lehell még;

'S ím minden köd elrepüle,

'S alámofolygott az ég.

Ismét a' földnek gyomrába

Lefzivárgott a' tsatak,

És náddal tűzött árkába'

Halkal tsörgött a' patak.

Hozzánk ugyan gyakor éjjel

A' fankadtt Tél vißza- tért,

'S megrázott szárnyáról széllyel

Szóra zútot, havat, dért;

A' zablátlan szélveszeknek

Felhította csoportjait,

Kik az északi bértzeknek

Kitörvén barlangjait,

Mendörgő hanggal rablották

A' virdító berkeket,

Fenekeftől felforgatták

A' fetét tengereket.

De a' föld' zordon színére

Még egyet lehelle ő,

'S éltető lehelletére

Felengedt a' levegő.

Béteríte egy szőnyeggel

Völgyeket, és halmokat,

Mellybe szőtt vad merészséggel
Zöldféget 's virágokat.

Most már a' bikk a' tserébe'

Hűs árnyékokat vetett,

Hármóniás dal tölté-be

A' pitymalló ligetet.

A' tiszta Nap megtekinté

A' szelíd patakokat,

'S játszi szikrákkal behinté

Göndörödött hátokat.

A' szellők' útját eltölték

A' vidék' illatai,

A' szunnyadt ekhót felkölték

A' pásztorok' sípjai.

Ti, kiknek megtsaltn lelkére

Az öröm' fénye közül,

Mint a' tél' felhős éjjére

Egy víg fűgár sem derül,

Ofzalsátok el a' kába

Kétséget 's aggfágokat,

Ne nyögjétek el hijába

A' múlandó napokat.

A'

A' hírnév' rab kívánója,
 A' fukar, 's halvány kaján,
 A' boffzú' hév szomjúzója
 Hadd epedjen a' baján:

Titeket a' vígaságnak
 Alkotott a' kegyes ég;
 Virtusnak 's ártatlanfágnak
 Aggódni illetlenfég.

Úszatok gyönyörűségben!
 Ti érettetek van ez;
 Ím leng, és zeng a' híg égben,
 A' völgyben virít 's rügyez.

És ti a' tavasznak kedves
 Barátnéi jertek el!
 Virágzó Szépek, a' redves
 Városból fuffatok el.

Fújtó gözzét ne szívjátok
 Arany tömlöztőknek már:
 Jertek, ím Ekhó hozzátok
 Mofolyog, és Zefir vár.

Vár, hogy játszhaflék a' Hölgyek'
 Bodrozott hajfürtjein,
 Midőn tántzoltok, a' völgyek'
 'S ligetek' ösvényein,

Vagy ledölvén a' kútfőkhöz
 Apró violát szedtek,
 Hogy ártatlan emlőtökhöz
 Bokrétát biggyesztek.

Itt, hol örökké zöldellő
 Fenyvekkel a' bértz benőtt,
 És feléig a' kékellő
 Pataknak árnyékot szőtt,
 Itt fogok zöld gyepre ülni —
 Óh! a' mező mint örül!
 Mint kezd új élet derülni
 E' mosolygó táj körül!
 Jám bor faluk! óh enyelgő
 Nyájak! óh erdők, hegyek!
 Pihenést széllyel-ögyelgő
 Szememnek méken vegyek?
 E' gyenge zöld gabonákon?
 Kik hímmel tarkállanak,
 'S végre a' szük barázdákon
 Távol alig látszanak?
 Vagy e' tón? mellynek gödények
 Úszák tsendes habjait,
 Tsip-

Tsipkebokrok, és kökények
Koszorúzzák partjait? —

Szemem' egyszerre magához
Rántja a' *Bált'* tengere,
E' kék mélység, 's a' partjához
Vergődő hab' ezere.

A' tündöklő Nap' ságára
Egy tsillagokkal rakott
Eget terít rá, 's magára
Pislogva tekinget ott.

Óriási vizeknek,
Felotfódván a' napon,
Bukfenttezve ténferegnek
Ez ellátatlan lapon.

Nézd el, óh mezők' Múzfája,
Ama' szomizéd líkokat,
A' lovak' pompás homálya
Mint lepi el azokat.

Déltzeg nyakot emelítnek,
Mellyet lágy főrény kerít,
Dübögnek, fennyen nyerítnek;
A' fenyves visszanyerít.

A' komor bika' nyomában
Sok szép fejér tehének

A' Major' bokros lápjában

Kedvekre ögyelgenek;

Mellyhez nyár- és fűzbokrokkal

Árnyékozott róna megy,

Hátúl egy thyrsusbotokkal

Béültetett szőlőhegy:

Egy része tisztán tsillámlik,

Másutt fátyol fogja bé;

Fut a' felhő, 's a' fény hámlik

Gráditsonként felfelé.

A' Patsirta az egekre

Fennyen emelkedve száll,

Lenéz a' bódog völgyekre,

Függtön marad, 's jubilál.

Kerengő dalja' hangjában

A' szántó gyönyörködik,

'S édes elandalodtában

Az égre bámélszkodik.

Majd a' völgyelő ekére

Dülvén, kihempelygeti

A' barna habot földére;

Csóka, varjú követi.

A' Vető az ő nyomába

Mérfékelve lépeget,

'S

'S a' biztató barázdába
Arany záport hinteget.

Oh! ha a' magvát magáért
Szórná a' munkás paraszt,
Oh, ha fáradván boráért;
Maga is inná meg azt!

Ha azért görbítnék fáját
Az esztendő' terhei,
Hogy enyhítsék fáját száját
Jónedvű gyümöltsei!

De a' torkos Had, 's más részen
A' fogtsikorgató Éh,
'S a' vad tábor, hányszor téfzen
Munkát, reményt semmivé!

Mint a' forgószél' kezéből
Parittyázott jégelő,
Ugy töri széllyel tövéből
A' tápláló fűvet ő;

Tipor karókat, szőlőket
A' föld' színeig szintén,
Felgyújt falukat, erdőket
Kedvére - - - Hol vagyok én?

Im

Ím , ím a' melfzi dombokból
 Fegyverek villámlanak ,
 A' feltátott réz torkokból
 Tűzfelhők gombolyganak ,
 Megdördülnek , 's menkövekkel
 Górálnak mindannyiszor :
 Szétfzaggatott emberekkel
 Rakva a' rettentő por.
 Kék homály alá takarja
 Mindentlátó szent szemét
 Az ég , 's nézni nem akarja
 E' kegyetlenség' nemét.
 Ní , egy legszebb virágjában
 Lévo fiatal legény
 Mint hajtja fejét kínjában
 A' bajtársára szegény.
 Tsorgó vérét és páráját
 Útjában késlelteti,
 Reményli hogy szüz Mátkáját
 Még egyszer ölelheti,
 Reményli hogy kedvesének
 Ajjakiról talám még
 Bérét hosszas hűségének
 Learattatja az ég:

De

De egy kard most vágja föbe ...

A' Szüz kimúl írással,

'S ezen egy Bölts jövődőbe

'S egy szent Poéta elhal. — —

Ti, a' kiknek hűségére

Bízták szabad nemzetek,

Hogy a' föld' minden kintsére

Nevekben ügyeljete,

'S korona légyen páltzával

Szent hatalmatok' jele,

Ah! a' magok' fegyverével

Gyilkoltatjátok e le?

Ha az tzelja szíveteknek,

Oh emberek' atyai!

Hogy több boldog gyermekeknek

Légyetek gyámolai:

Am bízvást vásároljátok

Minden módon ezeket,

Tsak hogy fel ne áldozzátok

Az első - szülötteket. —

Világ' minden Fejedelme!

E' szómra hallgassatok;

Hogy az Istennek kegyelme

Meghallgassa szavatok'!

Sar-

Sarlóját az aratónak,
 Mellyért éh könnyeket hint,
 És lovait a' szántónak
 Adjátok vissza megint.

Napkeletre duzzasztatok
 Vitorlátok' öbleit,
 'S a' tengeren arátsátok
 A' szigetek' kintseit.

Ültessetek országtokba
 Emberekből kerteket,
 És állítsatok azokba
 Serény, okos tsőfzöket.

Azoknak jutalmazáfa
 Légyen rang és tisztelet,
 Kiknek éjjeli lámpása
 Fényt terjeszt a' föld felett.

Kérdjétek a' kalyibától,
 Nem lappang é ott egy Bölts,
 Kit a' nagyok' pitvarától
 Magához vont az erkölts?

Hol rejtekben él magának:
 Oh innen hívjátok ki,
 És adjátok a' hazának
 Bírói székét neki;.

Zár-

Zárja bé az ortalatlannak
 Palotátok' ajtaját,
 És a' líró ártatlannak
 Orvosolja meg baját.

Jer Múza, e' völgy' lapáján
 Nézzünk széllyel a' paraszt'
 Gazdaságán, 's háza' táján,
 Jer, látogassuk meg azt. —

Itt sem Párufi márványból
 Nem raktak oszlopokat,
 Sem alabástrom bálványból
 Nem véstek bajnokokat,
 Sem itt a' mészai vizeknek
 Tsavargós kerületi
 A' hatalmas mestereknek
 Fékszárát nem követi.

Egy Fa, melly alatt nagyattya
 Három ember' idejét
 Altalélte, takargatja
 Hűs árnyékkal lakhelyét,
 Mellyre a' zöld venyigéknek
 Tsimpajkóznak karjai,

Óltalmazták a' tüskéknek

És bokroknak falai.

Udvarában egy mofolygó

Tó kínálja a' szemet,

Meltyben felhökkel gombolygó

Kék ég fog fel engemet:

Egy ég felettem elterjedt,

Alattam áll málik ég;

Oh e' kettő közt elterjedt

Megmérhetetlen mélyfég!

Itt sír egy Tyúk, 's a' mellyéket

Borzadt tollal futja bé,

'S az imént költt kis réztéket

Tsalja a' száraz felé;

De szavára nem ügyelvén

Végig futják a' tóközt,

'S a' habokon általkelvén

Háphápolnak a' nád közt.

Lúdak fárga libáikkal

Sétálva járnak a' gazt,

'S berzenkedő szárnyaikkal

Üzik a' lompos kuvaszt,

Játékból a' szöszke fattyúk

Az úszáshoz kezdenek,

Le-

Lebukkannak mint a' hattyúk ,
'S evitzkélve függenek.

Amott fut az ól' mentében
Egy kis fürge dolgos Lyán',
Tarka kofár a' kezében ,
A' tyúk fut nyoma után :

Moft megáll , 's üres vetéssel
Őket a' kis tsintalan
Megtsalja , ím gyors lépéssel
Oda futnak hafz'talan ;

Majd hirtelen a' kofárról
Árpát szór le azoknak
Nézi hogy egymás' hátáról
Mint esznek 's tzivakodnak.

Amott homályos odvában
Kandikál a' fehér nyúl ,
'S piros szemét bámúlttában
Forgatván be-be-rándúl.

Lágy dúttzából hahotával
A' kék Galambka kijő ,
Nyakát pirosló lábával
Gyengén kapargatja ő ,
Tsipked orrával mellyéhez ,
Szép szárnyain babirkál ;

R

Min.

Minden megvan, és hímjéhez

A' ház' fedelére száll :

Emezt a' féltés gyötrötte ,

Haragszik negédesen ,

Ürög-forog körülötte ,

És turbékol begyefen :

De hozzá simúl hajolva

A' hízelkedő szép Pár ;

Ez is felé megy brukkolva :

Egymáft éri a' tsók már.

Öszvetsapják víg robajjal

Mind a' ketten szárnyokat ,

'S folytatják tördeltt katzajjal

A' kert felett útjokat.

Elmegyek a' föld' színén is

A' merre ti szállatok ,

Érzékeny Galambkák! én is

Elmegyek utánatok.

Elmegyek — Oh mint ragyognak

E' Kertnek virágai!

Melly édesen párolognak

A' lombok' illatai!

A' virágok' felhőjében

A' víg Zefir sátoroz,

Az égre kapja reptében,

'S vélek onnan záporoz.

Ide Mórok' vad plántáit

A' merész hajós nem gyűjt,

Bogátsok' ritka fajtáit

Itt üveg tömlőt nem fűjt.

Tsupán hasznos tzifrafágot

Szeret a' földmivelő,

Vagy egy kofzorú virágot

Ollykor, ha jó kedve jö. —

Ez a' hosszú boltozatja

A' Diófáknak felyül

A' kék eget mutogatja,

Mellyen fok felhő repül,

Hátúl a' zöld természetekkel

Tókat, berkes völgyeket,

A' dagályos hegytetőkkel

Körülvelt vidékeket.

Még egyszer végig sétálok

Szememmel e' tárgyakon,

Azután tölök megválok: —

Ez itt, ez magára von!

Óh Tulipánt! szent kezével

Ki nyitott fel tégedet?

A' napnak minden színével

Ki tölté meg kebledet?

Virágok' királynéjának

Köfzöntenélek ugyan;

De az isteni Rózsának

Több királyi dífze van:

Ezerrétű szép kantulfa,

Szerelemfzín artzai,

Magas tövifes trónulfa,

És örök illatjai:

Éppen itt áll büfzke fáján,

Itt az én betfes rózsám,

'S félig kinyíltt bimbótskáján

Kerefztül mofolyog rám.

Itt a' kék Játzint fejtődik

Hűs illatú kelyhivel.

Itt a' Gyöngyvirág vergődik

Ezüft tsengetyűivel;

Itt érzem az Ibolyának

Kifolyó balzsamjait,

Széllyelhintvén ortzájának

Aranyos fűgárait. —

Az Estike tsendefféggel
 Nézi a' virágokat,
 Midőn egész büszkeséggel
 Szórják el illatjokat:
 Kímélve bészárja száját,
 'S reméli, este felé
 Az egész napnak pompáját
 Szégyennel borítja bé.
 Képe ő a' nagy léleknek,
 Kinek a' bámuló nép,
 Mint fok gyáva Vitézeknek,
 Buzdítására nem lép;
 Ki a' virtust önmagában
 Betsülvén szemfényt nem vesz,
 'S rejtekte' szent árnyékában
 Jóság' illatját terjeszt. —
 Ní, ahol a' szép Flórának
 Táblája fényeskedik,
 A' Páva önnön magának
 Melly büzkén begyeskedik.
 A' barna, 's tsillámló porral
 Béhintett Kankalinok
 Úgy állnak ott ékes sorral,
 Mint tömött tsillagzatok;

Mellettek truttzolva járván
 A' páva , és zöld farkát
 Szivárvány módra kitárván ,
 Hányja színváltó nyakát. —

A' Lepkék megvidámodva ,
 'S önnön válaftáfokon
 Soha meg nem állapodva ,
 Lengnek a' virágokon ;

Majd visszafelé ingatják
 Onnan tarka szárnyokat ,
 'S a' tserefznyéknek kutatják
 Ismét a' virágjokat ,

Mellyeket a' kert' gazdája
 Kökényfába olta be ;
 És mostoháit tsudálja

Már most a' vad tsemete. —

A' vidám kellemességnek
 Bélyege , a' házi Nő ,
 Ama' termett venyigéknek
 Leveles boltjában sző ,

Bokrokat ültet vásznára ,
 És virágokat hímez ;
 Az öröm ült ortzájára ,
 'S onnan mosolyog le ez.

Egy

Egy gyermek a' Grátziának
 Kedvesse, a' tsintalan,
 Gyenge karjával annyának
 Nyakán tsüngvén untalan,
 Hízelkedik, 's a' munkában
 Gyakran tartóztatja meg;
 Másik játszik a' mályvában,
 'S magába mélán petyeg.

Óh százszor boldog nemzetség,
 Kit semmi gond nem rongál,
 Kit sem a' kaján veszettség,
 Sem keyély gög meg nem száll!
 Halkal folynak el rejtekben
 A' te élted' napjai,
 Mint a' virágos rétekben,
 A' tiszta víz habjai.
 Mást hadd nézzen a' sok kába,
 Mászván ház - és fatetöt,
 Midőn győző - hintájába'
 Elefántok vonják őt; ~~///~~
 Mások értzben vagy márvánban
 Bámútaffák magokat,

Körültök látván nagy számban

A' térdeplő Sklávokat :

Tsak az kedves az egekben

A' kit nem kajdászván fel

A' belondok, hűs berekben

Szunnyad, felkél, 's énekel.

A' nap' bíbor ábrázatja

Első fűgárt ő rá hány,

Néki leng a' rét' illatja,

Néki zeng a' tsalogány.

A' bánat nem jár nyomában

Sem a' zöld vetéseken,

Sem a' nyáj közt a' pufztában,

Sem a' szőlőhegyeken.

Fűszerfzámot ételére

A' munka hint, mellyett gyöz,

Mint az Ether, könnyű vére,

Maga virgontz, mint az öz.

Híg álmát a' fellehellő

Virradtakor végezi,

Egy hajnali nyájas szellő

Szeméről lelegyezi.

 Oh

Oh! ha az ég úgy kedvezne,

Aldott mezők, nékem is,

Hogy rajtatok tsergedezne

Le az én életem is!

Hevervén ingó árnyékán

Kis Bigetsem' fáinak,

A' tsörgő patak' tájékán

Elnék már tsak magamnak,

Széllyel szórnám a' világnak

Éretlen bánatjait,

'S az ellobbanó víglágnak

Alatsony szorgalmait!

Oh ha az én nedves pillám'

Könnyeit ti rajtatok

Törlené le az én *Lillám*,

Kit mindennap íratok!

Ha néha vígasztalnának

Hű barátim' szavai,

Néha némán oktatnának

A' holtak' írásai,

Néha a' Böltseffég nyitná

Mélylégés folyásait,

'S lelkemnek letsillapítná

Tudományos szomjait!

B 5

A'

A' Mogolnak nem kívánnám
 Akkor gyémánt - gödreit,
 Hadd bírná ő, én nem bánám,
 Aranytermő bértzeit,

Am akkor holmi Törpének,
 Kik szomjúztak hartzokat,
 Az emberek hadd tennének
 Kőszálnyi bálványokat,

Hadd öntenék meg számokra
 Hadd a' tenger köveket:
 Én nem vetnék pompájokra
 Soha irigy szemeket. —

Oh Ég, boldogság' forrása,
 Oh szeretet' tengere!
 Oh jótéted' kifolyása
 Hadd itasson meg, jere!

Hát bennem úgy elhervadjon
 Az élet, melly tőled jött?
 Mint egy virág megfúladjon
 A' földi dudvák között?

Nem; megáldod te munkádat.
 Már vídúlva érzem én,
 Éltető ambróziádat
 Hinti rám tsendes remén'.

A'

A' hajnal' fúgári jönnek ,
 A' homály ellebege ,
 Felrándúl a' Jövendőnek
 Setétellő szőnyege.

Már is andalgó szememben
 Más scénáji jönnek fel
 A' dolgoknak , 's képzetemben
 Új vidékek nyúlnak el.

Látlak , mennyei Lillátska !
 Sietsz karjaim közé ,
 Indúlsz a' fűrű rózsátská
 Mellől lugafomba bé.

Rajtad szemérem , ékeesség ,
 Fény , szerelem , terjed el :
 Így termett a' kellemesség ,
 A' virtus így lépdegel.

Lanthoz fogsz ; 's a' Nap kibukkan
 A' tömött felhők közül ,
 A' szélvész egyet se kukkan ,
 Olimp figyelmezve ül.

Zeng benn a' messzi hegyekben
 Notád' képe édesen , *)

'S

*) Azaz : az *Ekhó* által visszaadódott mássa
 az ő nótájának.

'S hozzám Zefir e' kertekben
 Általfújja tsendesen. —

És te, Hémus' tetejéről,
 Nyílttszívű Gleimom! leszállsz,

'S a' Téji lanton mellzéröl
 Vig örömmel játszdogálsz.

A' Menny' kapui felnyílván
 Cypris, Amor, Kellemek

A' tsillám felhőkre nyilvánn
 Kijövéen, tündöklének,

Kellemes szavok' hangzatja
 A' kék levegőben zeng:

A' tsillagok' boltozatja
 Öröm - kontzertjekre reng. —

Jertek bé majd, óh szívemnek
 Kedves egy pár javai,

Vígafztalóji éltémnek,
 Egek' ajándékai!

Szállítsátok magatokkal
 Hozzám a' vígságokat;

Hintsétek bé virágokkal
 A' réteket, halmokat.

De mit? hát már felébredtem? —
 Hol vagy ditső képzelet?

Melly

Melly kies álmod rengettem

Ébredt érzésem felett?

De már elfutott azoktól,

És én így sohajtozok:

„ Oh sok függ a' fátomoktól

„ Ez élet útján, óh sok!

„ Itt csak a' remény' játéka

„ All a' Való helytt elő,

„ Boldogít pufzta ányéka,

„ Maga hozzám so' se jő. „ —

De a' Jövön mit aggódom?

Hafz'talan gond, fére menj!

Hadd legyék a' kedvben módom,

A' mellyel kínál a' Menny;

A' mezőknek víg népével

Hadd járjam a' berkeket,

'S a' dalló filemilével

Hadd zengjek énekeket.

Hadd gyönyörködjem a' szellet'

Változó zengésibe'

E' nyöfzörgő patak mellett,

Melly e' körül omlik le.

Óh,

Oh, ti a' dolgok' Annyának

Kezével fontt levelek!

Ti a' Bölts', gondolatjának

Fényt adó zöld fedelek!

Ti andalgás' szent tanyáji,

Vídító kerületek,

Magános utak' homályi,

Idvezlettek légyetek!!

Oh a' ti íhletéftekre

Melly kellemes fájdalom

Nyomúl mindjárt a' lélekre —

Melly lágy érzés — nyugalom!

Itt a' magossan zöldellő

Lugosnak árnyékain —

A' mellynek fok pajkos szellő

Hirintódzik ágain,

'S a' mellynek boltozatjában

Egy látható híveffég

A' zöld haboknak fodrában

Hempelyegve utat szég —

Lekukuttsál lúgárával

A' Nap a' felhők felett,

Es mennyei arannyával

Hímzi a' zöld levelet.

A'

A' virágozó bokroknak

Béfutják illatai

A' szép Eftvét, párolognak

A' Zefirek' szárnyai. —

Barlangjában, melyet kondor

Bajbontsokból öklözött,

Úl a' ketskés, a' komondor

'S a' virágszálak között. ~~///~~

Fújja trillás tillinkóját:

Megáll, 's hallja másfelé

Hogy az erdőknek ekhóját

A' fok síp hogy' futja bé,

Itt harfántt vág a' bikkfára,

Amott alig hangitsál,

'S elis múlik utóljára:

Sípol — és ismét megáll.

Alól a' mélyfélegben másfázak

A' meredek szirtokat

Ketskéi, és úgy tépálszák

A' keferü bokrokat. —

A' könnyü szarvasok' nyája

Öszvenyargal minden közt,

Villog ágbog koronája

A' zörgő zöld bokrok közt.

Se-

Sebes - futva kőborógnak
 Nádon, vízen, szirtokon;
 Az ingoványok tátognak
 Beléfüppedt nyomokon. —

A' tavasz szerelmes kénnyel
 Gyújtván a' víg lovakat,
 Feljárlák lengő serénnyel
 Az erdőket, síkokat.

A' föld dübög megzúdúlva;
 Duzzad és felfezedik
 Ere' ága, 's elvadúlva
 Farkok felberzenkedik.

Kedvet és tüzet lehellnek,
 'S hogy hűfítsék lángjokat,
 A' partokról lezökellnek,
 Tördelik a' habokat.

Azután kereftül futnak
 A' harmatos völgyeken,
 A' kösziklára feljutnak,
 'S fent, a' törpe berkeken

Végig nézvén, a' ködökből
 Távolról tekintenek
 A' mezőre, 's a' felhőkből
 Büszkén lenyерítanak.

Fut-

Futnak a' bikák, 's orrokkal

Nősző - hevet lehellnek,

Hányják a' földet szarvokkal,

A' porködben dühödnek;

Némellyek meg bétzammogván

Bögnék a' barlangban benn,

Mások bömbölve mormogván

Futnak a' szirtköveken. —

Amott a' bértzek' odvából

A' ligetes völgyekre

Egy folyóvíz a' sziklából

Vad morgással omlik le.

Sodorja a' köfzikláknak

Elmartzonglott tsípejit,

At - tsörgi a' kivájt fáknak

Meztelen gyökereit,

Mellyek az omló habokban

Elhajolnak 's inganak,

Míg a' zöld fűzek azokban

Kényjek szerént mosdanak:

Az erdő minden barlangtól

Megzendül és jajgat rá,

A' vad meghökken e' hangtól,

És elfzalad másuvá.

C

A'

A Madarkák nem zenghetnek

Itt magános dalokat,

Azért másutt keresgetnek

Tsendesebb szállásokat,

Hol szerelmes fájdalmoknak

Költsön érzéi felől

A' piramidál bokroknak

Hűvös ernyőin belől

Párjok előtt gyengén zengnek,

Vallást téznek szájokon,

Vagy danolással versengnek

A' zöld bikkfaágokon.

Majd meglesem e' rejtekben

A' kis ártatlanokat,

Mit mivelnek jó kedvekben,

Mint osztják a' tsókákat.

Halkal folyj itt, nyughatatlan

Patakotska halkal itt!

Nyögdétselő állhatatlan

Zefirusok tsitt, tsitt, tsitt!

Olly nagyon ne zörgessétek

A' leveles ágokat;

Kérlek el ne gyengítsétek

Szerelmes zűlibajjokat!

Zöld

Zöld tetők' lakosi! zengő

Hanggal énekeljeteK ;

Hadd tanuljam meg kerengő

Nótátokat töletek. —

Danolnak — bokrokat, fákat

Zendítnek mindenfelé ,

A' tágas Arnyékszálákat

Symphónia tölti bé :

Az egész Táj hanggá lészén. —

A' pirók Kenderike

'S a' Pinty hegyes füttyöt téfzen

Egy sörje' tetejibe'.

Tarkán ugrál a' bokrokra

A' fok Tenglitz, rá tekint

A' virágzó bogátsokra ;

Dalja ugrós magakint.

A' Tsíz a' szépek' kínjáról

Leveles boltjában nyög :

Öblös hanggal a' szilfáról

A' Rigó basszuft dörmög.

Tsak a' szárnyas zengzet mégyén

Tsak a' kis Filemile ,

Hogy több dítsérője légyen ,

A' magános allyba be ,

A' bú örök szállásába
 Mellyett féd sűrű ágbolt,
 'S úgy tetszik hogy egy summába
 Mind ide futottak volt

A' levegőnek 's pufztának
 Térjéről körülbelől
 Arnyéki az éjtszakának
 A' piros hajnal elől.

Itt danol ő, 's az erdőnek
 Rémítő vadonjait
 Hangjával örömmezőnek
 Másává tsinálja itt.

Ott egy fetét tó itatja
 Fűzfáitl a' partokon;
 A' kis dallos ott ringatja
 Magát a' zöld ágokon.

Ott tiztoráz víg réjával,
 Ott tsattog, sűvölt, kereng,
 Hangzik a' völgy a' pufztával.
 A' hegedüs Kar így zeng.

Most lejtőre nyög nótáján.
 'S gyengén kanyarog ezer
 Érzékeny hangok' trilláján;
 Majd ismét keményen ver.

Olly.

Ollykor , midön a' kegyetlen

Madarász, ki félfelől

Olálkodik a' kietlen

Hársfaerdőben belől,

Zöld levél alatt lappongó

Törkalitkája alá

A' tsemeték közt bolyongó

Kedves párját bétsalá :

Azonnal víg énekében

Ő is egyszerre megáll,

Akkor szíve gyötrelmében

Mindenfelé szálldogál.

Öröngve repked a' fákon,

'S életének örömét

Erdőn, mezőn, kősziklákon

Kiáltozza szerteszét.

Zokog jajgat egy folytában,

Míg végre kinja miá

A' bokorra ájulttában

Kókkadt fővel esik rá.

Ott kesereg ő körülte

Holt párja' árnyéka már,

Ott képzei, hogy vérültte

Sebekben körülte jár.

Majd újra zendül jajdaján ,
 'S éjjel fints nyugta neki ,
 Úgy tetszik hogy minden jajján
 Saját lelkét nyögi ki.

A' szomszéd halmok' allyában
 A' bokrok kefergenek ,
 'S Részt vétén az ő bújában
 Elalélva lengenek. —

De mi bűg felkavart odván
 E' vén tölgy' oldalánál ?
 Mellynek kopasz reves odván
 Semmi madár meg nem száll ?

Igaz é? vagy játékaival
 Tsak képzésem rezzent e?
 Imé kóválygó szárnyaival
 Hirtelen felröppene

Egy Vadgalamb a' tölgyfának
 Üregéből félfelől;
 És e' miatt kondúlának
 Podvás öblei belől.

Suhan kiterjedtt szárnyakkal
 A' völgybe egyenesen ,
 Keresgél bókoló nyakkal
 Az árnyékban tsendesen ,

Gon-

Gondosan körülszemléli
 Magát, és a' tárgyakat,
 'S orrával felszemetskéli
 Az állzu ágfálakat. —

Ki tudja arra oktatni —
 A' zöldági népeket,
 Miként kelljen boltozgatni
 Mesterféges fészkeket?
 'S édes szorongattatástól
 Meglepve, mit tégyenek,
 Hogy fortélytól és rablástól
 Bátorfágban légyenek?
 Mi láthatatlan lehellet
 Szálldogál ezek felé,
 Melly szíveket egymás mellett
 Szerellemmel tölti bé?
 Te töled van minden jószág,
 'S e' tsudadolgok' sora,
 Oh véghetetlen Valóság!
 Természet' Attya 's Ura!
 Felséged olly nagynak látszik
 Egy madárka' természetén,

C 4

Melly

Melly itt a' tüskék közt játszik ;
Mint az ég' mennyezetén.

Szint' olly nagy vagy egy fa' gallyán
Mázkáló hernyótskában;
Mint a' trónufodnak allyán
Lángoló Kérubimban.

Nagy Tenger! mellynek nem áll - ki
Sem partja, sem feuke,
Minden te belöled száll - ki,
Beléd semmi sem foly be.

Tsillagink' tűz - ótzeánja
Ama' fény - punctumoknak
Visszavertt lágy ragyogványja,
Mellyek rólad omlanak.

Egyet szólsz a' szélveszekhez ;
Azonnal veszteglenek.
Hozzá érsz a' nagy bértzekhez ;
És tüftént füstölgenek.

Midőn a' tenger' örvényje
Egymásba megütközött,
'S kilátszik fenékfövényje
A' hullám - bértzek között ;

Az ő halálos torkának
Harfány ordításai

A' Felléged' nagyvoltának
Magasztaló daljai.

A' langszárnyú mendörgések
Követik szózatodat,
Hirdeti szörnyű bögéssék
Nagyságos dolgaidat;

Mellyre félénk tisztelettel
Minden berkek rengenek,
'S néked mondott dítisérettel
Ők is visszazengenek.

Ezer hármóniás sorral,
(Mellyett hall az egész maga)

Hírdetvén roppant táborral
Az ég' minden tsillaga

Hatalmadnak 's kegyelmednek

Nagyvoltát mindenfelé,
Terjed híre szent nevednek
Egy Póluftól más felé.

De ki, a' ki felszámlálja
Minden tsuda tettedet?

Oh Teremtő, ki úszkálja
Kereftül mélyfégedet?

Véges lelkek! szálljatok -fel
A' szelek' szárnyaira,

A' villámnak kapjatok - fel
Kilövellt nyilaira,

Bújjátok az Istenségnek
Tündöklő mélylységeit,
At-élvén a' végelességnek
Milliom esztendeit:

Utóljára sem látjátok
Egy ponttal is közelébb
A' fenekét, mint láttátok
Partja' széléről elébb,
Némúljatok meg hát éppen
Ti reszkető Hegedük;
Igy az Urat méltóbbképpen
Tisztelitek. — — —

E' szomszéd rétnek illatja,
A' mint bongó szárnyakon
Zefir ide fúvogatja,
Erővel magához von.

Annak virágos ölében
A' sziszergő nádak közt
Mellyem' erőis pihegtében
Bélszívom e' kedves gözt. —

Ből.

Böltsefégi baráti! kedves
 Spaldingom és Hirzelem,
 Kik által zöldellett nedves
 Ködje között a' múltt telem,

Oh ti, kiknek ajjakáról
 Édes öröm tsepegett
 Szívemre, sok bús óráról
 Ofzlatván a' felleget,
 Jertek barátim! 's e' tájon
 Ide mellém üljetek,
 Hogy égi lakhellyé váljon
 Ez a' környék töletek.

Jer, szemléljük itt Flórának
 Mosolygó gyermekeit,
 És bámúljuk mindnyájának
 Termetit 's szerelmeit,
 Ezekkel a' magunk' képét
 Jer, piperézzük fel mi,
 'S a' bíboros lomha népét
 Magunk között tsúfoljuk ki!

A' Virtus' díszét zengjétek:
 És szájatok' szózatit
 Nékem ollyanná tegyétek,
 Mint a' rózsák' illatit. —

A'

A' Grátziák itt heverték;
 Az öröm itt mosolyog,
 E' mesterkézetlen kertek'
 Útjain tsend tébolyog.

Itt a' tiszta tsermelyekkel
 Lány andalgás tsordogál,
 Elszórtt virágligetekkel
 A' Rét feltzifrázva áll.

A' kellemes illatoknak
 Láthatatlan tengere
 Hullámlik a' parlagoknak
 Zöld mezején messzire,
 'S az enyhős szelek széllesztik
 E' dagályos habokat. —
 Ezer lakosok éllesztik
 A' tarka tájékokat:

Ama' fás közt nagy lábával
 Gázolja a' vizeket
 Az Elzterág prédájával
 Nézvén farkaszemeket.

Amott a' Líbutz rikátsol
 Egy fitzkó' feje körül,
 Ki félszke mellett harátsol,
 'S a' káka közt lesben ül;

Szín.

Színli, hogy szárnyát fájlalja,

A' patra tsak férrikál,

Egyfzer öt a' gyepre tsalja,

Addig, addig fántikál.

A' Méhek a' szellötskéken

Szertefzéllyel bonganak,

A' virágzó tsemetéken

'S lóherén megfzállanak;

'S olly tsillogva függnek onnan

Alá a' kis állatok,

Mint a' holdfénytől újonnan

Megaranyzott harmatok:

Onnan vároffokba térnek

Mellyet a' parafzt maga

Egyik zugjában a' térnek

Tsútfos köpükből raka.

Itt ládd az igaz böltseknek

Valófágos bélyegét,

A' kik születte-földeknek

Elhagyván enyhős egét,

Az emberifég' határját

Felkerelik gondosan,

Es annak drága nektárját

Gyűjtven fáradfágosan,

Mun-

Munkájok' édes terhével
 Honnyokba bészállanak ;
 Hogy a' böltsefség' mézzével
 Minket táplálhassanak. —

A' zöld síknak közepében
 Egy kékellő Tó zűibong,
 Mellyen a' szellők' mentében
 Sok habkarika tolong ;

A' vizekből domborúson
 Nyúlik fel egy szép Sziget,
 Mellyet kerít kofzorúson
 Nyárfa - és bokorliget :

És mintha el volna válva
 A' föld' egyéb részitől,
 A' habok ellen úszkálva
 Lebeg önnön terhitől.

A' tüzes tsillagotskákkal
 Megrakott vadrózsafa,
 A' mindégzöld borókákkal
 Úfzkurutz és bodzafa,

'S a' rekettyék nyájas karral
 Öfzvefűzvén ágokat,
 Kellemetes zűrzavarral
 Mutatják itt magokat

A'

A' virág a' több virággal

Közli öröm - tsókjait ,

'S rá lehelli nyájassággal

Balzsamos illatait.

A' Galagonya lóbálja

A' part' szélén vesszeit ,

'S a' vízbe nézvén tsudálja

Fejér 's piros díszait. —

Oh szép Táj! melly a' szíveknek

Legbelsőbb rejtekibe'

Képét a' víg örömeknek

Gyönyörűen fested le!

Vajha a' hőség' nagyvolta ,

Melly már szinte káros lett ,

'S a' mellyet még a' tél olta

Egy első sem szüntetett ,

Téged , 's veled a' mezőknek

És kerteknek zöldjeit ,

Mellyek várják az elsőnek

Megfrissítő tsepjeit,

Száraz pardittsá ne tenne

Szépséged' kezdetiben ;

'S a' paraszt' reményét benne

El ne ölné fűviben !

Újítsd meg hűs záporoddal

Ötet, óh kegyelmes Ég!

És áraszd el jóságoddal

A' földet melly öfzveég; . . .

Jön az áldás valahára

Jön a' felhőkön ide,

Ott tornyodzik, 's nem fokára

Patak-módra omlik le.

Már a' szél szagúld előtte,

A' fák' levelin morog,

Fut a' vetésen, 's közötté

Örvény módra kavarog.

A' pamut-forma párának

Kárpítja alá vonúlt

A' Nap, és az ég-allyának

Fénye halványon kimúlt.

Arnyék 's éjtszaka terül-el

Völgyeken és halmokon;

Édes borzadással hül-el.

A' természet azokon.

Apró ezüst peretzekkel

Göndörödvén habosán,

(Mellyek terjedő szélekkel

Tűnnek el játékosan)

A'

A' víz' felső ábrázatja
 Öblögeti a' fűzfát;
 És az effőt kimutatja
 Mellyet a' szem még nem lát. —

Moft már ugyantsak fetséli

A' felhő a' vizeket,
 'S mintegy keresztülvetéli
 Vászonfálkint ezeket.

Zuhogva omlik belőle
 Bugyborékos zápora ;

Alig oltalmaz meg tőle

Ez égerfa' fátor.

A' kis nép, melly a' tájékon

Gyönyörű nótákat fűtt,
 Elhallgatott az árnyékon,
 És enyhős bokrokba bútt.

A' gyapjas nyáj is fáztában

Holmi törzsökök körül

Az ágfedél' oltalmában

Egy hársvölgyön körbe gyűl.

A' pufztúltt égen 's mezőben

Tsak a' fetskéek látízanak,

Hogy tsoporttal az effőben

A' tóra nyilallanak. —

D

A-

Azok a' barna szemhéjjok ,
 Mellyek a' Világ' szemét
 Fedik most , — a' gőz - karéjok —
 Im felnyílnak szertefzért.

Tsillog az ég friss színekkel ,
 És a' függő tengerek
 Elfolyván tiszta tseppekkel ,
 A' szellőn ellengenek.

Nevet a' föld virágokkal ,
 Örömmel minden tele ,
 Mintha az ég záporokkal
 Maga tsorgott volna le. —

De napnyúgotról egyszerre
 Újabb teherre kapott
 Felhők vitorláznak erre ,
 És elfogják a' napot ,

Ismét bőféggel tsorgatják
 Tóvá váltt záporjokat ,
 És mint emlök , úgy szoptatják
 A' szomjú pallagokat. —

Ezek is kifogynak végre ;
 És egy fúgárokból szőtt
 Aranyzápor száll az égre ,
 'S bétölti a' levegőt.

A' köfzicklák' zöld pompája
 A' napra kikönyököl,
 Felhökkel béplántáltt tája
 Szemfényvesztve tündököl.

Egy Szivárvány öv' módjára
 Körülfogja az eget,
 És a' tengerben magára
 Jóbbra balra nézeget.

Megifjúltt fényes ortzákkal
 Mosolyognak a' mezők,
 Színes hímmel 's bokrétákkal
 Megrakva néznek rám ök. —

Márts a' hajnalnak ízínébe, *)

Fesd e' hely' tájékait
 Oh Te, kinek énekébe'

Látom az Ár' partjait,

Mellyek mintegy szagoskodnak

Örök foraid közül,

És ábrázatján dalodnak

Egész formájok kiül:

Te, ki midőn énekletted

Az *Alpesek'* bértzeit,

D 2

Er-

*) Itt HALLERT szólítja meg, kiről láts a'
 Jegyzésekben a' H betű alatt.

Erdem - ofzlopiddá tetted

Az égnek tzölöpjeit! —

A' gyémánt - forma tseppekkel

Mint villog a' tsíkos rét!

Melly kedves tündöklésekkel

Lanyháznak le szerteszétt

E' tseppek a' virágoknak

Tarka ligetjeiről,

Es a' virító bokroknak,

Koronája' széliről!

Minden fű e' bő harmattal

Ujonnán feléledett, |

'S gözöl erősebb illattal.

Az egész ég szaggá lett.

Örömmel felemelíti

A' gyep ittas fejeit,

'S úgy tetszik, hogy ditsőíti

Az égnek jótéiteit.

Zöldeljétek most, óh kedves

Térmezők és Ligetek!

Árnyékos Erdők, és nedves

Rétek, most zöldeljétek!

Lé.

Légyetek a' nép' javának
 Megvidítő tárgyai,
 'S lelkem' ártatlan - voltának
 Menedék kárpitjai ;
 Ha únván a' gonoszoknak ,
 'S büfzkéknek tsoportjait ,
 Elhagyom a' városoknak
 'S palotáknak falait.
 Zefir többször is hadd fújjon
 Rám e' virágok felől ,
 Mellyre szívem megvidüljön ,
 Megtsendefedjék belől.
 És a' Világ' kegyes Atyját ,
 (Ki a' napfúgárokon
 Hinti rátok jó'karatját ,
 'S az ellőn , harmatokon)
 Széplégtekben tisztelhessem ,
 'S szent borzadás lepvén el ,
 Dítséretét hirdethessem
 A' felelő egekkel.
 És ha az ő szent Szavára
 Eltemnek határt vetek :
 Vég - nyúgalmam utóljára
 Hadd legyen ti bennetek ! — —

ANGLUS ANDALGÁS.

A' KLEIST' Prófáiából.

Van nekem egy barátom, a' ki Anglus és Poéta, 's különös kedvellője a' fétálásnak. Közélebb, midőn ötet alkonyodtakor hijába keresem vala a' szállásán, megtalálám az erdőben, hol egy hantdombon pihen vala; egy patakotska megett, melly egy vadrózsa-erőnyő alól rohan ki, és vízporrá 's tajtékká változván, a' völgybe omlik. A' Vízbukadéknak morgása miatt nem hallhatta meg érkezésemet. Hátúlról a' fejéhez sullogék, 's megfajdítám, hogy a' jegyzőtablájára hallatos sohajtások között 's néhány könnyeket is ejtve, éppen valamelly versezetnek utolsó sorait írta. —

Már fel akar vala állani, 's megláta engemet. — „Régen itt vagy már? így szóla egy kicsit megpirúlva, nem hallottam, mikor ide jöttél. — „Már itt voltam, mikor olly nagyon kezdél sohajtozni, felelék én, 's mikor könnytöppjeid jegyzőtabládra hullának! — „A' szép

szép Tavaszi, és e' szép tavaszi Este, úgy-
mond ő, olly kedves andalgásba hoztak enge-
met, hogy én meg nem állhatám. hogy né-
melly érzélmét le ne írjam, 's azok indítottak
a' sohajtozásra.“ — Ekkor közlé velem a' ma-
ga munkáját, mellyet szabad legyen nékem
egy gyengébb folyóbeszédi fordításban esmé-
retellé tenni. —

„Melly édesen mormol a' vízomlás, és mor-
molni meg nem szűnik! Mint remeg végig az
ő habja a' völgyön a' virágok között, mellyek
az ő színe felé hajladoznak! Még kevéssel eze-
lőtt jégbolt alól omlott ki ez; a' föld búson ke-
sergett vala, fejei halottruhával lévén béborít-
va. Az erdők és völgyek hópelyhekkal valá-
nak béretzézve, elhagyatva éneklő lakosaik-
tól. A' bikáknak és szarvasoknak kemény teste-
ket zúz, és jég öntötte bé, és úgy jártak benne,
mint a' pengő pántzélokban. Minden terem-
vények érzették vala a' télnek sullyát.“ —

„Melly kegyelmes az Isten! mint ifjítja 's
mint örvendeztet meg ő, mind azt a' mi él!
Mert ő volt az, a' ki mindenható karjával a'
fok ezer Világokba azt az első mozgást indí-
totta, a' mék által azok faját abrontsaikban

mind örökké futnak; 's az Elztendő' szakasztait változtatják. " —

„A' néki-pirúlt Nap jobb kedvel' nézi molt' hogy a' zöld, és virágokkal rakott Föld mi-képpen úszik az ő sűgárinak tengerében. — A' Tzethal, úszó sziget' módjára nyugszik a' melegülő vizekben, vagy lerohan a' tenger' mélységére, 's örvényt indít játéka közbe: és a' *Nautil* ismét hajó, evedző, vitorla, és kormányos önnön magának. — A' teméntelen madárflereg, melly a' mi pázsitjainkat elhagyta volt, molt' örömmel liet hozzánk a' tengeren kereftül, és szintűgy truppba lovagol a' levegőnek láthatatlan habjain.“

„Minden erdő zeng örvendő polgárinak hangitsálásoktól. Az Eléfánt, és minden temérdek Allatdomb, a' fokféle apró-marha, és minden féregfaj, a' mi a' földben, a' mi az erdőknek fáján, a' mi a' levegőben és a' vizekben él, mind — mind érzi hatalmát a' mindent felélesztő Kikeletnek.“

„Oh adjatok hálát az Úrnak, 's magasztaljátok az ő Nevét, mindnyájan, kik az ő kegyelmét érzitek. Közönséges Kontzert emelkedjék fel töletek az ő Királyiszékéhez! Ad-
já-

játok nékem szavaitokat, óh Mendörgések ;
 mellyek ismét a' levegőben laktok már, hogy
 az Úrnak ditséretét a' földnek hirdethessem! - - -

„ És óh ! melly ingerelve ragyog amott a'
 naplementi Ég az ő bíbor-és aranyszín világá-
 val ! Amott egy mezei vidékhez hasonló, rak-
 va rétekkal, rakva erdőkkel, rakva hegyek-
 kel, tavakkal ; amott pedig egy tengerhez,
 mellyen lánghullámok tündökölnék. Gyönyö-
 rü illatok lepik el a' tájékat ; 's mélly Tsend
 uralkodik mindenfelé, mellyet csak e' kis Pa-
 tak' mormolása zavar meg, 's hébe-korba a'
 Fülemülének melánkóliás dalja vág ketté, 's
 egy mezei fápító sípotska. „ —

„ Légy tsendes, én szívem ! légy tsendes
 mint a' levegő, 's légy az mind örökké ! So-
 ha se lázzadjanak fel te benned zivatar indú-
 latok, azon a' gyűlölségen és haragon kívül,
 mellyet az igazfágtalanság és a' bűnök érde-
 melnek. “

„ Uram ! ki az én életemnek reggelét és dél-
 táját eltöltenem megengedted, adjad, hogy
 annak estvéje, melly már sebes lépésekkel kö-
 zelget, ah ! adjad, hogy az szebb légyen éltem'
 nappalánál ! Adjad, hogy midőn az eljön ;

D 5

mint

mint e' haldokló Nap, úgy lángoljak én azon való örömben, hogy nékem a' te lakóhelyedet, hogy nékem a' te felséges voltodat majdan szemlélnem kell."

„És ti barátim, ti kik nékem boldogságom, bethületem, gazdagságom és mindenem valátok, kik az én hibáimat 's gyengeségeimet a' szívemért elnéztétek; ejtsetek akkor egynéhány könnyeket én mellettem, mikor az én már lankadó félben lévő pillantásim a' Menny körül elragadtatva tántorognak."

III.

L I L L A H O Z

A' KLEIST' Rapzódái közül.

Itt a' Tavasz, az ő enyhében
 Elolvadt a' hó és a' jég;
 A' vizek' kristály tükörében
 Magát meglátja már az Ég.
 A' megfzelídült levegőben
 Lanyházó effők hullanak,
 Mellyek a' tserén és mezőben
 Új gyöngy gyanánt tsillámlanak.
 Minden pásztort örökre hoznak
 A' virágok' illatai,
 Midőn körölte ugrándoznak
 A' halmokon bárányjai.
 A' fű a' rög alól kitsúszik,
 Zöld koronát tol a' fején;
 Zefir mint a' habon úgy úszik
 A' lágy vetések' tetején.
 Virágokból szövött ruháját
 A' tarka rét már hímezi,
 Az ezüst tsergetegek' táját
 A' gyenge nád béprémezi.

Az

Az erdőknek zöld éjjelében
 Amor kedvtelve tébolyog,
 Öröm foly a' szellők' mentében:
 Ég, föld, tenger, mind mofolyog.

Ama' Sijónál Lyánkájával
 Szunnyad a' pásztor édesen,
 Ki ötet gyenge két karjával
 Atölelte szerelmesen;

Lágy álom ült szemek' héjjára,
 Lelkek egymás' lelkébe jár;
 A' tsalogány' nyájas daljára
 Szunnyadt el ez a' boldog pár.

Ah, ha ebben a' köz örömben,
 Melly már elterjedt szertefzért,
 Érezhetném én is mellyemben
 Az öröm' legkissebb nesztét!

Nem, nem; ő elfut tőlem messze,
 Rég' elhagyott már engemet,
 Nints olly tavasz, melly elszélesze
 Holtig tartó keservemet.

En tsak a' boldogtalanságnak
 És kínna vagyok már,

Tsak

Tsak úgy lesz vége ez agglágnak,

Ha az halál síromba zár.

Mert *LILLA* egy tavasz' nyíltában

En tölem messze vettetett,

A' kiért tudtam hajdanában

Betsülni ezt az életet. —

Midőn akkorba mélyly sebemnek

Kiontottam vérhabjait:

Mért állítád meg életemnek

Szélyelfutott patakjait

Oh Fátom? hogy éltem' végéig

Tudjál engemet gyötreni?

Azért nem kellett egy tseppjéig

A' véremnek kiömleni,

Hogy a' hízkelkedő hiszemben

Tengődtetvén bús napomat,

Elforvadjak a' szerelemben

Es holtra sírjam magamat? —

Hitetlen Sors! ki jobbadára

Tsak a' bohóknak kedvezel,

Kerestelek! de más határra

Futottál én előlem el:

A' szerelem ugyan vállamra

Sebes két szárnyakat kötö,

Sem-

Semmit sem ért; az én láttamra
 Még távolabb repültél te.
 Már én téged el nem érhetlek
 Futásodnak gyors kerekén,
 És soha reá nem vehetlek
 Hogy *LILLAMAT* bírhaszam én.

Nagyobb forsra ugyan fokképpen
 Tarthatfz te, *LILLA!* méltó jufft:
 Én elégtelen vagyok éppen
 Megjutalmazni egy virtufft.
 A' te bájoló kedvességed,
 Melly a' teremtés' remeke,
 'S nemes lelked méltóztat téged
 A' királyok' szerelmire;
 És fok száz úr, ki pántlikával
 És tsillaggal dízsesedett,
 Fellobbanván szemed' lángjával
 Párnak választna tégedet.
 De ezek, a' kiken a' Módi,
 A' rang, és bíbor fénylenek,
 Alatsonyfzívűek, 's valódi
 Szerelmet ritkán érzenek.

Né-

Nékem nints semmim, melly a' szemnek

És érzésnek tetsék nagyon ;

De van egy szívem, 's e' szívemnek

Nemes indulatja vagyon.

Van egy szívem, melly szerelmével

Még soha sem legyeskedett,

Egy szív, melly a' világ' kintsével

Fel nem tserélne tégedet.

Am ígérd azt, óh Fátom! nékem ;

Hogy én majd ő nála nélkül

Cæsar leszek, 's királyiszekem

Mind a' két Világ' *) nyakán ül:

Az alávaló büszke lélek

Örülhet hogy illy sorsa jött ;

Én ő véle vígabban élek

A' szalmás kalyibák között.

A' szerelem fényes várakká

Tfinálja a' duttyánokat,

A' tiszta forrást borpatakká,

Édenné a' kopárokat. —

Hány

*) Egyik világ az Ó, vagyis Europa, Ásia és Afrika; másik az Új, t. i. Amerika melly a' XVdik, és Polynesia melly a' XVII Században fedeződött fel. E' két utolsóból Cæsar semmit sem bírt, főt hírét sem hallotta.

Hány kastélyt láttam díszeskedni,
 Hány város' pompája bájolt,
 Miolta véled esmerkedni.

Oh szép *LILLA*, szerentsém volt!

A' Szépek' ingerlő formája,
 Melly másokkal hitet szeget,
 Bennem még forróbbá tfinálja
 Az erántad gyúltt meleget:

Mihelytt elmémben megvisgállak,
 Az ő tűzők bennem meghül.
 En tsak téged válaftzanálak
 A' föld' minden szépe közül.

Oh *Arany kor*! mellynek folytában
 Az aranynak vak fényiről
 Semmit se tudtak hajdanában,
 Miért futsz a' föld' színiről?

Moft már bizonynyal nyugtatnának
LILLAM' ölelő karjai. —

Oh bártsak visszahívhatnának
 A' rimánkodók' szavai!

Ah! jöjj vissza! 's akkor érettem
 Engedd meg azt az egyet is,

Hogy

Hogy pásztor lehessen mellettem

Az én kedves barátom is. —

De nem hallgatsz szavamra éppen,

Oh Fátom! már, már képzelem,

Hogy a' szerentse laptaképpen

Játszik mindenha én velem.

Te hallgatsz hát, te hallgatsz erre,

Oh Halál! 's vedd ki vámodat.

Mindenkor tsak boldog emberre

Szórod öldöklő nyiladat?

Itt a' melyem; jer, fegyvereddel

Nyisd meg elrontsolt szívemet,

Készen állok, éltemet vedd-el;

A' kín nem rémít engemet.

Amott, hol téged a' döglesztő

Levegőn által szívni be,

A' fírásoknál 's az ijesztő

Temetők' fetét gödribe',

Ott, hol az embert az emberrel

Fegyver' élére hányatod,

Majd ott kereslek fel jó szerrel,

Ha végórá'm' halasztgatod. —

'S te *LILLA!* nyögj akkor így szólván:

„Ah! én keferítettem-meg!

„Ö érettem szívből lángolván,

„Szerelme' kínja ölte-meg!“

IV.

A' SZERELMESNEK GYÖTRELMEIRŐL.

KLEISTNAK egy Töredéke.

— — A' tavasznak bőven tékozlott adományi,
mellyek körülöttünk folynak és gőzölögnek,
tzudarok a' Szerelem' betegjére nézve; ő néki
a' hajnal félholtan lángol, a' Nap homályos-
nak tetszik ő néki; nem botsát ez ő reá gyö-
nyörködéft a' maga lúgárain; ő rá nézve az
egész Teremtés megholt. — Örvendő bará-
tinak zlibongása között elhagyattatottnak érzi
magát, és magánosnak, nem hallja azoknak
perge katzajjokat; hanem hallja a' köfszálakon
és tengeren által az ő Bálványjának futtogását,
a' melly ötet megvarázsolja. Az ő lelke a-
ma' kebelnek liliomjai közt portyás, 's ama'
szátskának mézzén ragaszkodik. A' hitszegés
felől való gyanúság, lidértz módra megsal-
ja

ja az ő érzését, 's Örangyalának képe mellze
rándúl előle: akkor rohan ki először az ő fáj-
dalma, akkor hasonlít ő a' szélveszek és a' hi-
deg miatt színéből kiköltt hervadozó virágzál-
hoz; akkor ögyeleg egy halott a' föld' színén.

Ti, harmatlepte tarka Rétek! ti félénk
nyárfákkal megrakott Ösvények! ti Zefirek!
és ti, kik hajdan lombos ernyötök alatt a' vi-
rágzó lóherén sokszor hűsítettétek ötet, borzas
Fenyők! ti Patakok, mellyek megett gyakran
szunnyadott el rekedtt morgástokra, ezután
már Istenhözátok! többé már tsak kínját fog-
játok élelteni. — Tsak a' sivatag, homo-
kos pufzták, az Otzeán' szélveszes partjai, a'
távol fekvő Czintermeknek árnyéka, az öfzve-
döntött várak, mellyeket már a' redveség' fo-
ga át-'s meg-át rágott; és búson fenyegetődző
szilfák' homálya borít, — tsak ezek az ő Pa-
raditsomi, ahol nyomorúltt-volta könytsep-
pekben foly le láppadt ortzáján. ahol egész
napestig tébolyog, 's gyakran a' süvöltő sze-
lekkel együtt nyögdétsel ki a' kriptákból és
köbarlangokból, és sivákol a' magános Tsúvi-
kokkal.

E a

Ha,

Ha, egy darabig a' szökdöső Lidértztől tsalogattatván, a' leppedékeket fokáig gázolván, végre estve felé haza vántzorog; akkor bút és könnyeket önt felesleg is levelére, 's mindenik sorában meg-meghal. Tsigázó-lajtorja gyanánt van nyofzolyája, világos virradtig agglágot hereg fel megnehezedett szívéről, a' gyötrelem egy oldalról másra hentsergeti, 's dobog minden pulsusütésre. Ha fokára elnyomja az álom; akkor útálatos képek intselkednek reá nyugvóhelye körül. Most letét boltozatok alatt tévelyeg, mellyek rakvák lelkekkel és tsontvázakkal; majd tüzes hidrák ijeszgetik. El akar szaladni; de alatta a' föld hátra vonúl, és ötet magával együtt visszarántja. Most úgy tetszik néki, hogy a' föld ötzeánná lett, a' hullámok tovább ragadják ötet; látja a' Mélységnek feltátott torkolatját, rettegve kapaszkodik a' vízbértzekre, és meghal azoknak omladékin. Majd egy Üregből, mellynek mély voltára szédeleg, nógatva kijált hozzá Szerelmének édes tárgya: sebes lebegve száll le oda; de mikor hosszas cresszkedése után azzal ketsegteti magát, hogy hozzá juthat, a' barlangnak feneke amaz Isteni képpel együtt végképpen alá.

aláfüllyed. Ijedtében felrebben, és ébrenn folytatja álmodozását, rázattatván a' szüfájástól és sullyos bútól, 's a' gyújtvány Hideg miatt vonaglódván. — —

V.

A' TSENDES ÉLET.

A' KLEIST' *Odáji közl.*

Már a' fergetegek' dühe
 Megszűnt, és az üveglő
 Zúzon nem pirofollanak
 At a' fenyvesek' ágai.
 A' jégtől szabadútt patak'
 Allyán látni tsigát, gyepet,
 'S apró lenge virágokat.
 A' bükkök' magas erdejét
 A' fűrű lobogó levél
 Éjjellel fedi bé megint.
 Itt ingerl sok ezer futó
 Hang közt a' tsalogánynak
 Zengő dalja az ágakon.
 Itt a' rétre az esti szél
 A' zöld rózsabokorból
 Aldott illatokat lehell,

Ottann a' ragyogó patak'
 Habján a' kivirágzott
 Bokrok' képzete tündököl,
 És fut mint maga a' part,
 Mint a' nádasok, az halálz'
 Elsuhanó ladikától,

Pajtás! hagyd el a' hartzokat,
 A' fegyverropogást kerüld,
 Itt a' kedvre való idő!
 Érezd a' ligetek között
 Azt a' gyenge gyönyörködést,
 Mellytől messze van a' vitéz,
 'S a' lágy udvari emberek.
 Mit használ, mikor az hadi
 Tiszteffég' (szelze, réfzagit?

— — — — —
 — — — — —

Mit használ, ha aranyba vontt
 Fényes fegyverek őrizik
 Sirhalmód' ? ha ijesztő
 Pántzélbann emelik fel
 Márványból hadi képedet?

Akhill, és maga Hannibál
 Szintúgy kénytelen az halál'
 Ejjét végig aludni,

A'

A' melly engem is egykor
 A' Végzés' akaratjaként
 Vak kárpítja alá takar.
 És így én is egyenlő
 Lélek holtom után vele;
 A' földön pedig édesebb
 Boldogságba' foly életem.
 Ő tsak vérbe kevertt mezőt
 Látott, és tsak az ég fedé
 Altában, 's paizsok', nyilak',
 És dárdák' ropogásai
 Zörgöttek füle mellett.
 Ő mellőle futottanak,
 Játék, Tréfa, Gyönyörködés,
 És Cypris' deli gyermeke.

Én a' tarka virággal
 Hímzett rétbe' tekintgetem
 A' rám integető egert,
 Az hozzám nevető berek'
 Ékeffégeit, a' fejér
 Nyárfák' lengeteg ágait,
 'S a' völgyben zuhogó folyáft,
 Alszom rózsalevél alatt,
 'S hallom daljaidat, Chloë,
 A' mellyekre letsendesül

A' zengő Filoméla,
 És leskődve figyelmezik. —
 Környülem csak öröm lebeg.

Kis Fillis, ha te engemet
 Meglátsz, a' ligetekbe' búvász,
 En vígyázva kereslek,
 Mégis rád nem akadhatok:
 Míg majd a' leveles bokor'
 Zöld ernyőibe' tsíntalan
 Kuttzantásod elárúl.

VI.

A' BÚJÁLKODÁS.
 A' KLEIST' Prósáji közül.

Boldogságnak tarthatni az emberi nemzetre nézve, hogy a' benne elhatalmazott bűnök közül sokkal közönségebb a' gyönyörűségre való hajlandóság, mint a' nagyravágyás és a' pénznek szerelme: úgyhogy száz bujálkodókat (a' kiknek fő hajlandóságok a' gyönyörködés) lehet addig találni, míg tíz nagyravágyót és egy fösvényt, a' kiknek t. i. főindulatjok a' betsület-vadálzás, és a' pénzkuporás. A' Fukarság annyira ellenkezik a' társasággal, és

az

az Egésznek harmóniájával 's boldogságával ;
 hogy az emberek vagy felette nyomorúttak
 volnának, vagy utoljára (feltevezem, hogy a'
 nemzés által tovább is szaporodnának) ki kel-
 lene nekik a' világból fogyni, ha még többen
 volnának közöttök a' zsobrákok. Irigység,
 gyűlölség, áskálódás, üldözés, álnoklág, tsa-
 lárdság, tolvajkodás, és végre öldöklés és vér-
 ontás — ezek tennék akkor gyilkoló-bar-
 langgá e' világot; és ekkor tűrhetőbb volna,
 a' kietlenben, tsupa kígyók és skorpiók, orosz-
 lányok és tigrisek, mintsem emberek közt
 lakni. — A' Nagyravágyás pedig minémű
 infégeknek szerzője, nem szükség megmutatni,
 A' ki a' világnak történetiben egy kevéssé jár-
 tas, úgy találja, hogy a' hatalmas birodal-
 maknak leomlását, a' közönléges nyomorúsá-
 got, és a' milliommnyi embereknek vérek' ki-
 öntését, ez az indulat okozta.

Azomban, a' kis gonosz is tsak mindég go-
 nosz marad, és a' gyönyörüségeknek mód nél-
 kül való szerelme soha sem tagadja meg a' ma-
 ga *bűn* természetét, és szintúgy nem kevés rossz-
 nak szokott eszköze lenni. Ha azt meg nem
 gondoljuk is, hogy minden mesterségek és tu-

dományok rossz lábon állanak, hogyha a földet tsupán olyan gyönyörűség' fiai laknák, a' kik minden szoros munkát gyűlölve, a' kényes életet pedig mód nélkül szeretve, nem sokára mind azt, valami az élet' módját könnyebbíti, sőt a' mi annak fenntartására elmulhatatlanul szükséges, semmivé tennék; tsak ezt a' kérdést teszem fel hogy Van é azoknál boldogtalanabb ember, a' kik a' kellemetes érzéseknél, 's a' legfelsőbb gyönyörűségnél egyebet nem áhítnak, nem keresnek? — Mert mihelytt a' kellemetes érzések előlök elenyésznek, azonnal szomorúságba és bús kedvbe borúlnak. És hogy is ne omlanak el azok ő előlök egyfzeribe, holott rend szerént tsak a' heves és zivatar gyönyörűségekre áhítoznak, a' mellyek az egész lelket megrázzák, és egyfzerre minden érzőinakat általjárnak; az ártatlan gyönyörűségeket pedig gyáváknak és ízetleneknek tartják? Kínos nyavalyák, a' test' és elme' erejének megfogyatkozása, a' betsületnek, jó hírnek, és jószágnak elvesztése, sőt sokszor egész familiának megbukása -- ezek az elmaradhatatlan következtetései az ő kitsapongásoknak. Akkor omltan Istennéktek kellemetes érzések! Nyughatat-

tatlanfág, aggodás, és kétségbeesés szállott a' ti helyetekbe, ezek lepték meg a' bujálkodónak lelkét, a' ki már most kétszerte szerentsélenebb, minél kevésbé volt ezekhez az ő boldogságának ellenségihez, hozzáfzokva. - -

Igaz ugyan, hogy az ember gyönyörűségre van rendelve, mert a' jó Teremtő szeretetből hívott ki minket a' semmiségből. De hát, ez a' gyönyörködés feslettségben áll é? vagy abban, hogy testünket pintzév, életünket szakadatlan tivornyává tégyük? nem találhatni ártatlanabb gyönyörűségekre 's örömökre? Az értelmes barátokkal való társalkodás sokkal többféle módon mulattat, és bennünket bor és játék nélkül is örömbe meríthet. Igaz barátokra pedig kiki szert tehet, ha azoknak bírására érdemes, és maga is tud igaz barát lenni. Ezenfelyül, a' természetnek és mesterségeknek tágas Országai ezer szabados multságokkal kínálkoznak. — *Ní!* (így szól Wieland) *a' Ter-
mészet integet ránk. Kibeszéllhetetlen vídámság-
gal lehellí ki a' megelegetést. Ní, a' tsendes
ég hogy tekint-alá a' hársfáknak társaságos galy-
lyain keresztül! Minden tsak örömet kiált, 's a'
vígságra hídogál. — Mi érettünk párolognak
a'*

a' virágok, mi értünk tsörög a' kígyódzó patak a' lombos fáknak homályos boltja alatt, melly a' madarak' énekétől zengedez. A' mezőknek és pászitoknak tarka virágos leplei mi érettünk tündöklenek, mi érttünk festi a' Nap a' támadati eget aranynyal és bíborszínnel. Minden, ahová szemünket, ahová gondolatinkat fordítjuk, minden bétölti lelkünket örömmel és elragadtatással. Hát a' mesterségek mennyi gyönyörködtetést szolgálnak! Melly széles mezejét nyitják ki előttünk a' kies foglalatosságoknak! Mink nem tsak a' goromba érzésekre, hanem a' gondolkodásra és munkára is vagyunk alkotva; és egyedül a' szorgalmatosság és az értelmes tselekedetek adják meg nekünk a' valódi és állandó Elme-tsendességet. A' munkát és a' virtust gyakorló ember mondhatja el igazságosan, 's ő viheti végbe azt, a' mit Frantzorfszágnak a' Régense, amaz esméretes Orleáni Hertzeg mondott vala: *Az égnek legkisebb adományán is örövendeni kívánok, 's kívánom azt a' pályát, mellyet meg kell futnom, virágokkal behinteni.*

Meg nem állhatom, hogy a' következő levelet, mellyet a' minapában vettem, ezen almatosf ággal ne közöljem.

K e d v e s Ú r !

Magamnak is szintúgy szívemen fekvén az emberi nemzetnek java, mint az Úrnak, hanem olly módomban nem adódhatván tzeljaimnak mindenekkel való közlésére; bátorkodom az Urat, azoknak végrehajtására, megkeresni. Én ugyan szívesen igyekeztem holmi üveg-szemeknek, fejér és piros kentséreknek, egyes és kettős Melyeknek készítésével az emberi nemnek szolgálatjára lenni: de az a' fok Kontár, az a' fok majmolója az én mesterfégemnek, azt okozta, hogy az én Portékáimnak arra szembetünöképpen alászállott. Mostanában egy találmány ötlött az eszembe, a' mellyből mind a' világnak, mind a' magam erszényjének fok szép hasznót ígérhetek. Ugyan is, láttam itt a' mi városunkban, hogy fok ember, mind férj-fi mind asszony, orratlanúl ögyeleg, azértis néminémű orrokat kezdtem könnyű fából készíteni, a' mellyeket doróttal a' boldog emlékezetű hús-orrhoz hozzá tsinálok, és hasonló színre meg is festek; úgy hogy fok ember tsegéjjével is állítaná, hogy ismét a' régi orr nőtt ki. **Hogy ez a' Találmány betses és hasznos,**

nos, azt az Úr maga is általlátja, 's remény-
 lem, nem tagadja meg azt a' szíveffégét, hogy
 hathatós ajánlása által ezt az én Orrfábrikámat
 kelendőségbe fogja hozni. Hiszen most már ki-
 ki úgy hordozhatja megint az orrát, a' mint
 magának tetszik: a' mit eddig sok ember nem
 tselekedhetett: és ezután senkinek sem lesz az
 ábrázatja olyan pökedelem, mint eddig volt
 sokaké. Egy némelly ember, a' kit egy né-
 melly bujaság az orrától megfosztott vala, ki-
 tsúfoltatott e' miatt egy bizonyos bujálkodó-
 tól — egy Részegestől! Én most már ennek a'
 kitsúfolttnak, illendő árron, visszaszerzettem
 a' betsületét, és az ő kitsúfolója — ama'
 kézzel lábbal termett nagy boros-hordó — a'
 világért sem adná, ha ő olyan szép ábráza-
 tó lehetne. Kérem hát az Urat, adja tudtára
 ezt a' Világnak, és jutalmaztassa meg az ál-
 tal az én talentomomat: mellyet az Úr tarto-
 zik is megtenni, ha az Úr valósággal az, a'
 minek magát kiadja. Mondja meg az Úr néki
 ek azt is, hogy nem csak az orrok-vesztett
 emberek vásárolhatnak nálam; hanem azok is,
 a' kik tartanak tőle, hogy orrok nélkül talál-
 nak maradni, igen jól tetszik, ha ezt a' ma-
 gok'

gok' számára jó eleve bészerezéndik. Így az a' nyereségek lesz benne, hogy a' mostani orrokhoz képest veszem le a' Modelt, és hogy a' néhai Sas-orr helyett tömpe orrat nem teszek fel. Maradok az Úrnak

kész köteles szolgája

Nikolas Pofliche,

Galantéria - fábrikás.

P. S. Tudja az Úr, hogy egy gonosz nyavalya adott alkalmatosságot a' Parókák' feltalálására; 's azonban mégis olyan nagyon Módiba jöttek, hogy én hallottam, mikor sok nagyvárosban valakinek dítséretére így szoltottak: *Ez jeles személy, ő Parókát is visel, és neki minden jól áll.* Ha az Úr a' dolognak emberül utánna lát, reménylem, hogy noha az én Találmányomra még gonoszabb nyavalya szolgáltatott okot, mégis idővel mi nálunk is meghalljuk hogy; *Ez jeles Személy, ő Vendégorrat is visel, és neki minden jól áll.*